LA METROPOLITAN OPERA DIN NEW YORK, PERFECȚIUNEA CLASICULUI

(Costin Popa – 28 aprilie 2005)

Inima lirică a Americii bate în Lincoln Center, la celebra Operă Metropolitană a New-York-ului. Peste un secol de glorie o recomandă, nici un artist nu poate aspira la consacrare durabilă, dacă nu cântă în uriașul auditorium (3800 de locuri), drapat în aur și purpură, cu candelabre precum razele solare sau, dacă vreți, aducând cu luciri prețioase de bijuterii care, la începutul spectacolului, se ridică majestuos în înaltul sălii. Din punctul de vedere al stagiunii, Met este teatru de repertoriu dar care croșetează pachete de spectacole, rezultând într-o impresionantă diversitate.

Ca și altă dată când am pășit în faimoasa sală, ca și în spectacolele imortalizate pe suport magnetic sau laser, și acum, dominanta a fost aceeași: montările, decorurile, costumele se înscriu în imagistica tradițională, riguros fidelă partiturilor, libretelor, profilului și relaționării între eroi. Opera Metropolitan riscă foarte puțin în domeniul mizanscenelor. Se inoculează ele în sufletul auditorilor? Oh, da, și chiar dacă challenge-ul nu este puternic, veridicitatea transpunerii scenice, atmosfera sunt reflectări ale sonurilor lui Mozart sau Puccini (ca să numesc doar autorii ale căror opere le-am urmărit recent, live, la Met). Subtile interpretări regizorale își fac totuși simțită prezența pe alocuri și iată, Figaro din mozartiana **Nunta lui Figaro** cântă aria **Non pi andrai** cu dublu subtext, atât lui Cherubino – căruia aparent îi este destinată – dar și ușuraticului Conte Almaviva, care asistă „întâmplător" la scenă.

În aceste clasice viziuni, decorurile (Peter Davison la **Nunta lui Figaro** și Franco Zeffirelli la **Boema**) exploatează la maximum marile capabilități tehnice ale scenei: cele trei dimensiuni, turnantele, trapele etc. iar costumele – bogat desenate (James Acheson pentru **Nunta lui Figaro** și Peter J. Hall pentru **Boema**) sunt autentic desprinse din epocă. Există totuși un numitor comun al succesului acestor mizanscene minuțiosul joc actoricesc, implicarea fără rezerve a interpreților în actul artistic, cu toată dăruirea. Se joacă teatral, în sensul bun al cuvântului! Este meritul regizorilor (Jonathan Miller – **Nunta lui Figaro**, Franco Zeffirelli – **Boema**), al celor ce întrețin producțiile în timp (directorii de scenă Robin Guarino, respectiv J. Knighten Smit). Spre pildă, emblematic pentru montările de la Met mi se pare actul al II-lea din **Boema** pucciniană, în care regizorul (a cărui amprentă inspirată de aparatul de filmat este și de data aceasta evidentă) dispune supraetajat – la propriu – planurile acțiunii, cheamă în scenă o figurație de sute de persoane, lucrează mișcările la detaliu, rezultând într-o pulsație absolut explozivă a atmosferei pariziene din preajma cafenelei Momus, în ziua Ajunului de Crăciun. Memorabil!

La pupitrul spectacolului cu **Nunta lui Figaro** s-a aflat directorul muzical al teatrului, James Levine, care a indus excelentei orchestre un sunet aerisit, filigranat (cu eleganță în special în compartimentul viorilor) și o comentare plină de vigoare a momentelor conflictuale. Cu această vădită intenție, finalul actului al II-lea a fost exemplar tensionat. Recitativele scânteiază la tot pasul dar Levine gândește potrivit și momentele de adâncă respirație, introspective. Găsesc că lunga cenzură între strofele ariei Contesei (**Dove sono**) sau tempii largi alocați secvenței **Contessa perdono** („iertarea universală!"), inițiate de Almaviva la final, conferă discursului muzical din acele pagini, reflexivitatea de care are nevoie în simbioza cu textul. Pe de altă parte, umorul fin nu

părăsește niciodată bagheta (culminație, terțetul Cherubino – Susanna – Contesa din actul al II-lea). Hotărât lucru, James Levine este un mare maestru.

Oarecum contrariantă – câteodată – a fost lectura dirijorului Daniel Oren la **Boema**. Elongația tempilor în ariile și duetul primului act, în aria lui Mimii din cel de-al treilea, nu a fost dublată de tensiunea interioară potrivită redării atmosferei scriiturii pucciniene.

La Metropolitan, distribuțiile sunt atent și echilibrat alese, vedetelor anterior statuate adăugându-li-se deseori nume noi, de certă perspectivă. Așa a fost în spectacolul cu **Nunta lui Figaro**, Mariusz Kwiecien în rolul Contelui Almaviva. Tânărul bariton are o voce frumoasă, lirică, amplă, cu articulare bine conturată, dar capabilă de variate nuanțe, de la intenții delicat evidențiate până la vehemențe de accent. Cred că o carieră importantă i se înfățișează la orizont. Generozitate timbrală și mobilitate de glas a etalat și bas-baritonul John Relya, dezinvolt Figaro. Într-o stare de accentuată uzură mi-a părut basul Paul Plishka (Don Bartolo), în schimb veteranul Michel Snchal a conturat un Don Basilio de pitorească apariție, expresiv, insinuant, cu un joc extraordinar de elaborat chiar dacă vârsta îl forțează la pasaje parlando. Susanna a fost Andrea Rost, într-un crescendo al prestației, de la preocupările inițiale în direcția asigurării coerenței cu fosa, la senzuala redare a ariettei **Venite, inginocchiatevi** din actul secund și până la frumos condusa arie **Deh vieni non tardar** din final. O preferată a publicului s-a dovedit a fi Jossie Prez (Cherubino), mezzosoprană de bună muzicalitate, cu glas moderat ca amploare dar cu un admirabil legato în canzona **Voi che sapete**. Duettino cu Susanna **Aprite, presto aprite** a avut maximă transparență. În rolul Contesei, soprana Janice Watson, fără a fi întotdeauna convingătoare, s-a dovedit o excelentă profesionistă. Caractere adecvat conturate au propus Jane Bunnell (Marcellina), Patrick Carfizzi (Antonio), Yvonne Gonzales Redman (Barbarina) și Tony Stevenson (Don Curzio).

La spectacolul cu **Boema**, am revăzut-o pe Ruth Ann Swenson (Mimii), soprana de coloratură a cărei voce a evoluat acum înspre un registru central mai consistent, câteodată afectat – din păcate – de sunete situate sub tonul just. Pianissimele și-au păstrat însă puritatea de odinioară iar linia vocală, fluiditatea. Artista are o sensibilitate a exprimării care emoționează. Partenerul ei, Jos Luis Duval (Rodolfo), dispune de un lirism tenoral accentuat, fără să impresioneze prin volum sonor, ceea ce i-a afectat – în unele pasaje – relația cu orchestra. Dirijorul Daniel Oren nu l-a menajat. Patricia Racette a fost o Musetta corectă, fără excese și nici spectaculozități. În celelate roluri importante, Dwayne Croft (Marcello), Earle Patriarco (Schaunard), Oren Gradus (Colline), alături de care a apărut Paul Plishka în două roluri de compoziție, Benoît și Alcindoro.

La Metropolitan Opera din New York, cântăreți valoroși cu puternic angajament actoricesc, evoluând în mizanscene clasice, spectacole de implicare super – profesionistă, de atentă și responsabilă pregătire muzicală. Secrete ale perfecțiunii, ale performanței!